

SZÉKELY KINGA RÉKA

DÁVID FERENC, A JÓ SÁFÁR¹

„Ki milyen lelki ajándékot kapott, úgy szolgáljatok azzal egymásnak, mint Isten sokféle kegyelmének jó sáfárai.” (1Pét 4,10)

Ünneplő Gyülekezet! Az idén közülünk senki sem zarándokolt el Dévára. Úgy tűnik, senkinek sem volt megfelelő az idő, senkinek sem volt hangulata, lehetősége elmenni.

Hiányérzetem van, mert én is ott szerettem volna lenni a sok száz ember között, akik hajnalban elindulnak, majd megmászva a nagy hegyet imádkoznak, énekelnek, gyertyát gyújtanak és virággal halmozzák el az emlékművet. Ott szerettem volna lenni a gyülekezeti házban, a templomban, s újra elmerengeni azon, hogy Isten útjai mennyire nehezek, mégis dicsőségesek, mert, íme, egy egész évszázad telt el azóta, hogy Dévára templomot álmodott egyházunk, hogy még az 1910-es években felépülhetett volna, ha nem jött volna közbe a háború, ha nem kellett volna népünknek annyit szenvednie az elmúlt évszázadban.

Emlékezz, szárnyalj, szeress! – ezzel a felhívással, ezzel a biztatással szólította meg az egybegyűlteket az ifjúsági lelkész. S ahogy így beleélem magam a dévai zarándoklatba, már el is oszlott a hiányérzetem. Csak hálát érzek: milyen jó, hogy mindez megtörténhetett! Hogy ifjak százai zarándokolnak Dévára, hogy van ifjúsági lelkész, hogy vannak iskoláink, s hogy ma, itt, ebben a gyülekezetben vannak gyermekeink, akik ezt az emlékünnepet fennköltté teszik! Milyen jó, hogy vagyunk! Ötszáz év távlatából meghajtjuk fejünket a nagy apostol, Dávid Ferenc előtt, s apró szavainkkal így összegezzük: nem volt hiábavaló.

Egyházalapítónk, prófétánk és apostolunk! Vívódásaid, harcaid, hitvitáid, kitartásod s végül halálad – mind nem volt hiábavaló. Azzal a lelki ajándékkal, amellyel Isten téged, Dávid Ferenc, felruházott, jól szolgáltál. A hitnek, a szabad lelkiismeretnek jó sáfára voltál!

Milyen furcsa ez a *sáfár* szó! Legismerősebben talán a jó sáfárt idéző bibliai helyről (Mt 25,14–30) hangzik. Ahogy Jézus tanít: Isten mindannyiunknak adott lelki ajándékokat, talentumokat. Felruházott minket a teremtő Isten

¹ A beszéd Homoródszentpéteren, 2009. november 15-én, a Dávid Ferenc-emlékünnepeken hangzott el.

tehetségekkel, különbözőekkel ugyan, de egy-gyökerűekkel. Lelki tehetségeink gyökere az Istennek is tetsző jó. Jó tehetségekkel ruházott fel tehát minket, de az alkotásban nekünk is adott munkás részt. Isten azt akarja, hogy sáfárkodjunk – gazdálkodjunk, gondoskodjunk, tápláljunk – ezekkel a tehetségekkel.

A jézusi példázatban Isten, a gazda három szolgára bízta rá az értéket, a talentumot, de ezek közül egy – aki a legkevesebbet kapta – úgy dönt, hogy nem kamatoztatja a talentumot. Nem választja a „munkát”. A tétlenséget, sőt tehetetlenséget választja, úgy értékeli: erre a munkára nincs ideje, ereje, kedve. Elássa a kapott talentumot, s amikor jön a számadás ideje, azt adja vissza, semmi többet. Isten, a gazda, felháborodik, s míg az előző két szolgát így dicséri és jutalmazza: „jól van, jó és hű szolgám, kevesen voltál hű, sokat bízok rád ezután”, addig a tunya szolgától elveszi azt az egy talentumot is, „megbünteti” őt.

Jézus így összegzi a példázat tanulságát: akinek van, annak adatik, akinek nincs, attól még az is elvétetik, amije van.

Kemény szavak. Kopogásuk tükröt állít elénk. Mi milyen sáfárok vagyunk? Mit látunk ebben a tükörben? Hogyan értékeljük Istentől kapott lelki ajándékainkat? Testvéreim, meg vagyok győződve, hogy ebben az ünnepi órában a tükör szép énünket mutatja. Azt az énünket, amely elfogadta az Istentől kapott ajándékok hosszú sorát, azt az énünket látjuk, amely rendületlenül hisz, bízik Istenben, szereti a felebarátot, elfogadja a más véleményét.

Ünneptelen énünk azonban sokszor elégedetlen. Inkább vágyik más talentumokra, mintsem azt kamatoztatná-gondozná, táplálná, amink van. Át-átnézünk a szomszéd életébe, s azt gondoljuk: „Bezzeg! A szomszéd gyermekei szépek és okosak, a szomszéd apja pedig gazdag, nagy vagyont hagyott rá” s így tovább... „Bezzeg... Bárcsak nekem is mind meglenne az, amije neki van!” Gyakran nem azon dolgozunk, amink már úgyis adva van – „csak úgy”, ingyen, kegyelemből –; nem abból akarunk kihozni valami többletet. Úgy tűnik, rövidebb és kevésbé fárasztó az út az irigység, a „bezzeg” felé, mint az öntudatos és főleg önuralommal vezetett élet felé. Az öntudatos és önuralommal vezetett élet felfogásom szerint a rendíthetetlen hitből táplálkozik. Abból a hitből, hogy Isten megteremtett és megáldott minket. Abból a hitből, hogy megsegít, még akkor is ha szenvedünk, s olykor úgy tűnik, magunkra vagyunk hagyva.

Dávid Ferenc, jézusi lelkületű egyházalapítónk rendíthetetlenül hitt Istenben. Öntudatos volt, és bár sokszor küzdött saját magával, önuralommal tudta végigküzdeni nagy harcait. Ő megelégedett azokkal a talentumokkal, amelyeket Istentől kapott, s megvolt benne az elhatározás, hogy kamatoztassa is azokat. Nem ásta el az Istentől kapott adományt. Nem mondta azt, „mit érdekel engem, hogy egyesek félrevezetik a népet és áruba bocsátják a bűnbocsánatot,

pap létükre!” Nem mondta azt, hogy „engem a sikeres előmenetel érdekel, a fölkapaszkodás a társadalmi létrán, hogy minél jobban jövedelmező hivatalt kapjak”. Nem így viszonyult az élethez, nem így a gondviselő Istenhez! Felfogta, hogy annyi erkölcstelenség és hitetlenség nem állhat meg Isten előtt; hogy változásokra van szükség; hogy a rosszat le kell győzni, „ki kell szorítani” a közösségekből és amennyire lehet az egyénekből is.

Dávid Ferencnek nem volt sem vagyona, sem fegyveres hatalma, amellyel úgymond könnyűszerrel legyőzhette volna azokat, akik nem úgy hittek, nem úgy gondolkodtak, nem úgy éltek, mint ő. Nem köznapi fegyverekkel diadalmaskodott ellenfelei és ellenségei fölött. A felsőbb hatalom, az Örökkévaló adott neki tehetségeket, hogy azokkal megmutassa az utat barátainak és ellenlábásainak. Dávid Ferenc azokat a tehetségeit állította embertársai szolgálatába, amelyeket Istentől kapott. Az eleven hit adott neki bátorságot, hogy ki merje mondani a megtalált, megvilágosodott igazságot. Abban a korban, amikor Európa levegője a máglyára küldöttek hamujától volt terhes, kimagasló elszántság, halált megvető bátorság kellett egy egyszerű vitához, egy bírálatához is. De rendíthetetlen hite nemcsak elszántsággal, hanem értelemmel is párosult, s így megvédte őt attól, hogy fanatikus, vakhitű legyen. Nem arra „használta fel” a hitet és a vallást, hogy másokat megbékélyozzon, megrémítsen, kihasználjon, hanem arra, hogy a lelkiismeretet felébressze, az értelmet csiszolja, és az együttérzést táplálja. Isten által kapott tehetségeivel meg tudta győzni a hallgatóságot, az embereket. Rá tudta vezetni őket arra az útra, melyről a zsoltáros azt éneklí: „a te Utad, Uram...”

Aki belép a kolozsvár-belvárosi unitárius templom bal oldalajtáján, egy nagy kerek követ lát. A legenda szerint Dávid Ferenc arra a kerek köre állt fel és prédikált Kolozsvár népének, de olyan mély átéléssel és odaadással, hogy az emberek úgy érezték: íme egy ember, aki a szívünkhöz szól, aki *nekünk*, de *értünk* is prédikál! Egyszerűen elfogadták azt, amit mondott, s ígéretet tettek, hogy követni fogják őt mint lelki vezetőjüket. A legenda nyilván nem egészen hiteles. Talán túl szép és túl egyszerű. De ha nem is hisszük el az egyes epizódokat, mégis érezzük az őszinte prédikálás varázsát, a lelki rezdülések és észérvek meggyőző erejét. Dávid Ferenc képes volt arra, hogy meggyőzze a vele együtt élő embereket, a város népét. Nem fenyegetéssel és nem ígéretekkal. Lelki ajándékokkal: hittel, értelemmel, szeretettel, lelkiismerettel. Az emberek érezték a lelkéből kisugárzó hit erejét, a tekintetéből áradó értelmet, a hangjából kicsengő szeretetet és a mindennapjaiból visszhangzó lelkiismeretet.

Isten által adott tehetségeivel tudott hatni az emberekre, és ők szívükbe vésték az olyan nagy igazságokat, mint azt, hogy a hit Isten ajándéka, és ezért el

kell fogadni, hogy különböző emberek különbözőképpen hisznek ugyanabban az egy Istenben. Hogy „szárnyad van lelkem, meg ne tagadd magad”, engedjétek szárnyalni a megismerés vágját.

Mai kifejezéssel élve azt mondhatjuk: hiteles ember volt, hiteles prédikátor, hiteles lelkész, hiteles lelki vezető. Hitelessége, őszintesége, tehetségeinek isteni gyökere akkor mutatkozott meg igazán, amikor életében nagy vízválasztókhoz került. Amikor *még* nem volt fejedelmi káplán, s amikor *már* nem volt az.

Ugyanaz a tiszta beszéd, ugyanaz a lelkiismeretesség, ugyanaz az isteni úthoz való ragaszkodás jellemezte, mikor még tündöklésre nem is gondolhatott. És ugyanazt tette akkor is, amikor tündöklése sötétségre váltott, amikor az ünnepelet hatalmasból megvetett parányi lett.

Mikor tudhatjuk meg, hogy a mindennapokban hirdetett hitelesség, hit, és hűség valóban az-e, aminek hirdetik? – Amikor meg kell szenvedni érte. Amikor ragaszkodunk az értékhez, az igazsághoz megfélemlítésben, megaláztatásban is.

Dávid Ferenc ragaszkodott lelki kincseihez. Jól sáfárkodott velük, hisz akkor is maradtak kincsei, amikor mások már szegénynek és fölöslegesnek tartották őt. Bizonyára sokat szenvedett. Végül mártír lett. De szellemében nem halt meg. Ma is él, mindörökké él. Mi tanúsítjuk, bizonyítjuk ezt. Ezért megyünk Dévára, ezért tanulnak gyermekeink verseket, énekeket és legendákat róla. Az ő nagy lelkével hasonlítjuk össze egyszerű emberi életünket, és megpróbálunk felemelkedni hozzá. Kiállni a szabadság mellett, a lelkiismeret szabadsága mellett, a hiteles, Istennek tetsző életvezetés mellett. Igyekszünk az Istennek tetsző értékeket őrizni, gyarapítani és továbbadni.

Testvéreim, próbáljon meg mindenki jó sáfára lenni talentumainak! Próbáljon meg mindenki felnőni a maga képessége szerint Dávid Ferenc szellemi örökségéhez! Az egyik Dávid Ferencet méltató énekünk üzenetével biztatlak titeket: „Ragyogjon föl bennünk minden, mit a múlt ad, hogy magunkra leljünk fényénél a múltnak – fényénél a múltnak.”

Leljünk magunkra! Vegyük számba újra lelki kincseinket! Szolgáljunk egymásnak ezekkel a lelki ajándékokkal, mint a jó sáfárok. Engedjük, hogy ragyogjon a múlt, ragyogja be jelenünket, értékei mutassanak utat a jövődőbe – Isten dicsőségére, lelkünk nyugalomára! Ámen.

SZABÓ LÁSZLÓ

TÖRTÉNELMI KARÁCSONYOK¹

„Amikor meglátták a csillagot, igen nagy volt az örömük.”
(Mt 2,10)

Legyen áldott a jó Isten, aki egy újabb karácsonyt megérnünk engedett. Adjon ez alkalomból boldog ünnepet, olyant, amely nem reked meg az ünneplés külsőségeiben, hanem lélekben is megtisztít és erőt ad a „továbbiakhoz”.

Többi egyházi ünnepünkhöz viszonyítva karácsonynak van egy különleges varázsa. Sokak számára a legszebb, a legérzelmesebb, legalábbis a gyermeki lelket a legmélyebben megható ünnep. Amennyiben földi korlátainkon túl felnőttekként is meglátjuk a betlehemi csillag színfeletti ragyogását, akkor meglehet, hogy karácsony idejére elfeledjük világi kötelekeink kínzó szorítását. Ha így történik, akkor a szegényes jézusi jászolbólcső fényében mindennapi szükségseink és nélkülözéseink megszépülnek, s talán még erősebbé is tesznek.

A tegnap esti angyaljárás következtében a mai napra ünneplőbe öltöztetett lelkünk számára ez a hangulat adott; árnyalását egy olyan Ady-versszak felidézésével próbálom meg, ami gyermekkorom karácsonyesti ünnepélyein énekelve az egyik legkedvesebb műsorszámunk volt:

„Harang csendül,
Ének zendül,
Messze zsong a hálaének,
Az én kedves kis falumban
Karácsonykor
Magába száll minden lélek.”
(*Karácsony*, I. versszak)

Feleslegesnek tartom folytatni a verset, mert biztosan sokan ismerik, gyermekkorukban sokan szavalták/énekelték, és ismétlem: a karácsonyi hangulat az én igyekezetemtől függetlenül is adott. Továbbfokozása csepegős érzelgősséget eredményezhet, amitől én szerfelett ódzkodom. Ehelyett hadd emlékezzünk az

¹ Homoródalmás/Kolozsvár, 1997 karácsonya